

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie komunikatu Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów „Europejska strategia na rzecz lepszego internetu dla dzieci”

COM(2012) 196 final

(2012/C 351/15)

Sprawozdawca: **Antonio LONGO**

Dnia 2 maja 2012 r. Komisja, działając na podstawie art. 114 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, postanowiła zasięgnąć opinii Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie

komunikatu Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów „Europejska strategia na rzecz lepszego internetu dla dzieci”

COM(2012) 196 final.

Sekcja Transportu, Energii, Infrastruktury i Społeczeństwa Informacyjnego, której powierzono przygotowanie prac Komitetu w tej sprawie, przyjęła swoją opinię 6 września 2012 r.

Na 483. sesji plenarnej w dniach 18–19 września 2012 r. (posiedzenie z 18 września) Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny stosunkiem głosów 134 do 1 – 7 osób wstrzymało się od głosu – przyjęła następującą opinię:

1. Wnioski i zalecenia

1.1 Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny (EKES) przyjmuje do wiadomości omawiany komunikat, którego celem jest realizacja jednego z zadań agendy UE na rzecz praw dziecka (działanie 9) polegającego na skuteczniejszym zapobieganiu zagrożeniom, a także na zwiększeniu poczucia odpowiedzialności dzieci i ich uczestnictwa w korzystaniu z technologii online w oparciu o pozytywną wizję internetu jako „miejsca oferującego dzieciom nowe możliwości dostępu do wiedzy, komunikacji, rozwijania umiejętności, a także zwiększającego perspektywy zawodowe i szanse na rynku pracy”⁽¹⁾.

1.2 Istotnym aspektem komunikatu jest zaangażowanie na rzecz rozwinięcia nowych, zaawansowanych umiejętności w zakresie bezpieczeństwa, jakości treści internetowych i nowych aplikacji. Wybór ten jest istotny, gdyż rynek europejski nie jest na tyle duży, by pobudzić do odpowiednich inwestycji.

1.3 W komunikacie przedstawiono kompleksową strategię zobowiązującą wszystkich do zaangażowania się na rzecz budowy „nowego ekosystemu”, który będzie miał zasadnicze znaczenie w nadchodzących dziesięcioleciach, w związku z czym należy go poważnie potraktować.

1.4 Komitet zwraca niemiernie uwagę na pewne niedociągnięcia i problemy, w związku z czym zachęca Komisję do skorygowania niektórych decyzji i do uzupełnienia strategii o nowe propozycje.

EKES ma największe zastrzeżenia do ogólnego podejścia zastosowanego w komunikacie, w którym Komisja **więcej uwagi**

zdaje się poświęcać rozwojowi przedsiębiorstw niż tworzeniu lepszego internetu dla dzieci i zagwarantowaniu im jak największej ochrony.

1.5 EKES jest przekonany, że trzeba opracować **przed wszystkim spójne ramy ochrony i gwarancji dla dzieci**, a także wytyczne, które zostałyby zaproponowane wszystkim zaangażowanym podmiotom. Z tego punktu widzenia komunikat nie jest wystarczająco konkretny i szczegółowy.

1.6 EKES ma również wątpliwości co do **skuteczności samoregulacji**. Jest głęboko przekonany, że jeżeli chodzi o **najistotniejsze kwestie**, takie jak ochrona danych osobowych, poszanowanie prywatności i zwalczanie pornografii dziecięcej, należy wydać **dokładne i surowe przepisy** przewidujące odpowiednie kary, w tym natychmiastowe zamykanie stron internetowych oraz cofanie zezwoleń.

1.7 Szczególną uwagę należy zwrócić na **reklamy internetowe**⁽²⁾. W komunikacie przyznano, że dzieci są szczególnie bezbronni, lecz podjęte zobowiązania mają charakter bardzo ogólny. EKES uważa, że strategia Komisji jest niejasna i niedopracowana, i apeluje o nałożenie ściślejszych i bardziej wiążących zobowiązań na wszystkie podmioty omawianego sektora.

1.8 Komitet podkreśla ponadto, że w komunikacie brakuje jakiegokolwiek wzmianki o **reklamach produktów spożywczych**, co wzbudza poważne obawy związane z otyłością oraz z zaburzeniami żywieniowymi. Ma nadzieję, że Komisja wykaże się konsekwencją w realizacji własnych zaleceń, jeżeli chodzi o „dopilnowanie, aby normy obowiązujące w odniesieniu do reklam na stronach internetowych dla dzieci umożliwiały poziom ochrony porównywalny do poziomu ochrony w usługach audiowizualnych”.

⁽¹⁾ Opinia EKES-u w sprawie ochrony dzieci korzystających z internetu: Dz.U. C 224 z 30.8.2008, s. 61 oraz opinia EKES-u w sprawie wpływu społeczności internetowych na obywateli/konsumentów: Dz.U. C 128 z 18.5.2010, s. 69.

⁽²⁾ Opinia EKES-u w sprawie ram prawnych dla reklam kierowanych do dzieci i młodzieży. (Zob. str. 6 niniejszego Dziennika Urzędowego)

1.9 Komitet nie sprzeciwia się tworzeniu partnerstw publiczno-prywatnych w celu opracowania wysokiej jakości treści internetowych pod warunkiem, że zachowana zostanie wolność i niezależność organizacji pozarządowych oraz że partnerstwa te nie będą okazją do reklamowania przedsiębiorstw.

1.10 Co się tyczy **zaangażowania dzieci w opracowywanie nowych jakościowych treści internetowych**, Komitet ocenia pozytywnie wszelkie działania wykorzystujące kreatywność młodzieży, lecz wyraża poważne zastrzeżenia co do rozpatrywania wspieranych działań przede wszystkim z komercyjnego punktu widzenia, przy jednoczesnym usuwaniu ochrony na drugi plan.

1.11 Komitet podziela **obawy dotyczące cyberprzestępczości**, takiej jak pornografia dziecięca czy nagabywanie dla celów seksualnych, i popiera zamiar Komisji, by rozwinąć linie interwencyjne i kontynuować skuteczne programy UE takie jak „Bezpieczny Internet”.

1.12 Należy zintensyfikować działania **zapobiegające niektórym istotnym aspektom nieuczciwego wykorzystywania internetu**, w zakresie pobierania treści na telefony komórkowe i tablety, takich jak dzwonki i aplikacje, poprzez zaostrożenie przepisów UE oraz przypomnienie organom regulacyjnym o ich obowiązkach.

1.13 Co się tyczy **ochrony danych osobowych**, Komitet wyraził już w rozmaitych opiniach swoje obawy i postulaty związane z tym drażliwym problemem⁽³⁾ i apeluje o większą surowość nie tylko w stosunku do przedsiębiorstw UE, lecz również wobec wszystkich innych podmiotów rynku europejskiego.

1.14 Komitet podkreśla ponadto, że w komunikacie brakuje jakiegokolwiek wzmianki o **zagrożeniach dla zdrowia fizycznego i psychicznego dzieci, zwłaszcza o uzależnieniach**, i o środkach im przeciwdziałających. Wyraża zatem nadzieję, że strategia zostanie odpowiednio uzupełniona lub pojawi się nowy dokument.

1.15 Wreszcie, EKES zachęca Komisję do stałego, zakrojonego na szeroką skalę i ścisłego monitorowania związku powstającego między dziećmi a internetem, gdyż dane te są podstawowym warunkiem podjęcia decyzji o jakichkolwiek działaniach⁽⁴⁾.

2. Treść komunikatu

2.1 Zgodnie z konkluzjami Rady UE z 28 listopada 2011 r. w sprawie ochrony dzieci w świecie cyfrowym stworzenie lepszego internetu dla dzieci wymaga realizacji **szeregu strategii politycznych** na szczeblu europejskim, krajowym i sektorowym, obejmujących działania, które należy ująć w ramy kompleksowej strategii wyznaczającej podstawowe wymogi i zapobiegającej fragmentacji.

⁽³⁾ Opinia EKES-u w sprawie ogólnego rozporządzenia o ochronie danych, Dz.U. C 229 z 31.7.2012, s. 90.

⁽⁴⁾ Dane statystyczne Eurostatu pochodzą z 2009 r., a na poziomie krajowym dostępne są nowsze badania. Istotne są badania EU Kids Online, które od 2006 r. realizowane są w ramach programu „Bezpieczny Internet” i zostały ujęte w 3. sprawozdaniu na lata 2011–2014, obejmując 33 kraje.

2.2 Komisja jest przekonana, że regulacja jest możliwym wariantem, lecz główny nacisk należy położyć na samoregulację podmiotów, edukację i rozbudzenie poczucia odpowiedzialności za korzystanie z internetu.

2.3 Na początku komunikatu gruntownie omówiono „Aktualne luki i problemy”, dopatrując się ich w rozdrobnieniu rynku i w jego niezdolności do zapewnienia ochrony i jakości w UE, a także w trudnościach z zarządzaniem ryzykiem w celu zwiększenia zaufania oraz w niewystarczających umiejętnościach dzieci, które cierpią na prawdziwy „deficyt cyfrowy”.

2.4 W komunikacie zaproponowano szereg wytycznych, którymi powinny się kierować Komisja, państwa członkowskie i cały łańcuch podmiotów sektora cyfrowego, zgodnie z kompleksową strategią składającą się z **czterech głównych osi synergii**:

- **promowanie dostępności wysokiej jakości treści dla młodzieży w internecie;**
- **zwiększanie świadomości i odpowiedzialności;**
- **stworzenie bezpiecznego środowiska online dla dzieci;**
- **zwalczanie niegodziwego traktowania dzieci w celach seksualnych oraz wykorzystywania seksualnego dzieci.**

2.5 Ostatecznym wynikiem poważnego i proaktywnego zaangażowania, do którego Komisja zachęca Europę, państwa członkowskie, operatorów usług i dostawców treści internetowych, jest „nowy ekosystem”, który da się stworzyć dzięki realizacji 10 działań:

- tworzenie kreatywnych i dydaktycznych treści online;
- propagowanie pozytywnych doświadczeń;
- umiejętności cyfrowe i kompetencje w zakresie korzystania z mediów, zajęcia w szkołach poświęcone bezpieczeństwu w internecie;
- zwiększanie świadomości i udziału dzieci;
- proste i skuteczne narzędzia zgłaszania szkodliwych treści;
- ustawienia prywatności dostosowane do wieku;
- większa dostępność i rzetelność kontroli rodzicielskiej;
- zastosowanie klasyfikacji treści (system PEGI);
- reklamy *online* i kontrola wydatków (dzwonki telefoniczne itp.), internetowe gry hazardowe;
- zwalczanie niegodziwego traktowania dzieci w celach seksualnych oraz wykorzystywania seksualnego dzieci (materiały online, współpraca międzynarodowa itp.).

3. Uwagi ogólne

a) Pozytywne aspekty

3.1 Komitet przyjmuje z wielkim zainteresowaniem komunikat, którego sporządzenie znajduje uzasadnienie w art. 3 ust. 3 traktatu lizbońskiego przewidującym wyraźnie, że UE powinna dbać o ochronę praw dzieci, zapisanych zresztą w Karcie praw podstawowych Unii Europejskiej (art. 24).

3.2 Ponadto jedno ze zobowiązań ustanowionych w ramach działania 9 agendy UE na rzecz praw dziecka ⁽⁵⁾ dotyczy wspierania państw członkowskich i innych zainteresowanych stron w rozwijaniu działań zapobiegawczych, rozbudzaniu poczucia odpowiedzialności dzieci i zwiększaniu ich uczestnictwa, by mogły czerpać jak najwięcej korzyści z technologii online, a także w zwalczaniu cyberprzemocy, narażenia na szkodliwe treści i inne zagrożenia związane z internetem.

3.3 Należy docenić ogólne podejście oparte na pozytywnej wizji internetu jako „miejsca oferującego dzieciom nowe możliwości dostępu do wiedzy, komunikacji, rozwijania umiejętności, a także zwiększającego perspektywy zawodowe i szanse na rynku pracy” ⁽⁶⁾.

3.4 Internet jest zatem postrzegany jako duża szansa, której wykorzystanie powinno wiązać się z rozwijaniem umiejętności i świadomości, a także z przekazywaniem informacji przydatnych do zapobiegania trudnościom i zagrożeniom. „Serfowanie w sieci” jest bardzo znamienne i pełną znaczeń przenośnią, gdyż internet postrzegany jest jako środowisko naturalne, pozbawione cech patologicznych, niczym „morze”, po którym należy nauczyć się poruszać, by móc w pełni wykorzystać wszystkie jego możliwości i atuty, przestrzegając określonych zasad postępowania i strzegąc się przed niebezpieczeństwem.

3.5 Komitet popiera decyzję Komisji, by przyjąć na siebie rolę koordynatora polityki krajowej w dziedzinie, która stale zyskuje na popularności w zmieniającym się społeczeństwie.

3.6 Inny istotny aspekt dotyczy możliwości powstania nowych, zaawansowanych umiejętności w zakresie bezpieczeństwa, jakości treści internetowych i nowych aplikacji.

3.7 Wybór ten jest istotny, gdyż europejski rynek ma nadal trudności z przeznaczeniem środków finansowych na wysokiej jakości treści internetowe, a jego wielkość nie jest wystarczająca, by pobudzić do odpowiednich inwestycji.

3.8 Jednocześnie należy zaradzić powszechnemu deficytowi umiejętności wśród dzieci europejskich, które – chociaż są przedstawicielami pokolenia cyfrowego – deklarują brak umiejętności informatycznych niezbędnych do wejścia na rynek pracy z odpowiednimi kwalifikacjami.

3.9 Wreszcie komunikat zasługuje na należytą uwagę, gdyż **wyznaczono w nim strategię** zobowiązującą wszystkich do

stworzenia „nowego ekosystemu”, który będzie miał zasadnicze znaczenie w nadchodzących dziesięcioleciach.

b) Uwagi krytyczne i niedociągnięcia

3.10 EKES wyraża jednak zasadnicze wątpliwości co do ogólnego podejścia przyjętego w komunikacie i zwraca uwagę na niedociągnięcia w niektórych kwestiach szczegółowych.

Już w pierwszych zdaniach komunikatu **widać, że rozwój przedsiębiorstw jest celem nadrzędnym** lub też najwyższym równorzędnym w stosunku do tworzenia lepszego internetu dla dzieci, gwarantującego im jak największą ochronę.

3.11 Komisja zresztą stwierdza otwarcie w punkcie 1.1, że „Zwrócenie uwagi na potrzeby dzieci otwiera szereg możliwości gospodarczych”. Podobnie jest w punkcie 1.2, dotyczącym „aktualnych luk i problemów”, w którym pierwszoplanowe znaczenie ma troska o „rozdrobienie” i „niezdolność rynku”, a dopiero w następnej części mowa jest o „zarządzaniu ryzykiem w celu zwiększenia zaufania” i o „braku umiejętności”.

3.12 Komitet zgadza się z Komisją, że w ostatnich latach brakowało spójnych ram, zaś przeprowadzone działania opierały się na celach szczegółowych – od kanałów medialnych po platformy technologiczne. Potrzebny był zatem głęboki przełom umożliwiający rozwój dużego jednolitego rynku cyfrowego, który mógłby konkurować na szczeblu międzynarodowym.

Tę ostatnią kwestię Komitet poruszył już w wielu opiniach, popierając działania Komisji.

3.13 Niemniej jeszcze bardziej niezbędne jest i było **stworzenie spójnych ram ochrony i gwarancji dla dzieci**, a także opracowanie wytycznych, które zostałyby zaproponowane wszystkim zainteresowanym podmiotom, od państw członkowskich oraz organów nadzoru po przedsiębiorstwa, szkoły i rodziny. Z tego punktu widzenia zmarnowano szansę, jaką było sporządzenie komunikatu.

3.14 EKES ma również wątpliwości co do **skuteczności samoregulacji**. Wybór przepisów, rozporządzeń, kontroli i samoregulacji zapobiegających treściom internetowym potencjalnie szkodliwym dla rozwoju psychologicznego dzieci czy wręcz aspołecznym lub przestępczym oraz ich zwalczanie musi uwzględniać wiek dzieci, kontekst i skuteczność środków, z których każdy może być przydatny i skuteczny ⁽⁷⁾.

3.15 Internet ma zasięg globalny i łatwo jest otwierać lub przenosić strony internetowe do krajów niepodlegających przepisom europejskim. Samoregulacja może być najszybszym i najskuteczniejszym sposobem działania w okresie oczekiwania

⁽⁵⁾ COM(2011) 60 final z 15 lutego 2011 r.

⁽⁶⁾ Kluczowe priorytety strategii UE na rzecz e-umiejętności „E-umiejętności na XXI wiek” – COM(2007) 496 final.

⁽⁷⁾ Opinia EKES-u w sprawie: „Proaktywne podejście do prawa: kolejny krok ku lepszemu stanowiению prawa na szczeblu UE”, Dz.U. C 175 z 28.7.2009, s. 26.

na umowę międzynarodową, a także rozwiązaniem tymczasowym przed wdrożeniem przepisów. Niemniej nie ma wątpliwości, że często okazuje się ona zupełną fikcją, gdyż nie przestrzegają jej te same przedsiębiorstwa, które ją przyjęły, dlatego też należałoby zwiększyć jej skuteczność za pomocą okresowego monitorowania i środków karnych, które to środki mogłyby znaleźć się w kompetencji krajowych organów regulacyjnych.

3.16 EKES jest jednak głęboko przekonany, że **jeżeli chodzi o najistotniejsze kwestie**, takie jak ochrona danych osobowych, poszanowanie prywatności i zwalczanie pornografii dziecięcej, należy wydać **dokładne i surowe przepisy** przewidujące odpowiednie kary, w tym natychmiastowe zamykanie stron internetowych oraz cofanie zezwoleń.

3.17 Szczególną uwagę należy zwrócić na **reklamy internetowe**. W tym samym komunikacie (w punkcie 2.3.4) Komisja stwierdza, że „Dzieci (...) nie mają jeszcze rozwiniętej umiejętności krytycznego odczytywania przekazów reklamowych”, i daje przykłady zakupów online, gier hazardowych i dzwonek telefonicznych, które wszystkie mogą „powodować wysokie koszty”. Następnie podejmuje jedynie ogólne zobowiązania do skutecznego egzekwowania przepisów obowiązujących w UE, oceny skuteczności środków samoregulacji, przyjrzenia się zagadnieniu w programie na rzecz praw konsumentów itp.

EKES uważa, że strategia Komisji jest niejasna i niedopracowana, i apeluje o nałożenie ściślejszych i bardziej wiążących zobowiązań na wszystkie podmioty omawianego sektora.

3.18 Komitet podkreśla ponadto, że w komunikacie brakuje jakiegokolwiek wzmianki o reklamach produktów spożywczych, co budzi niepokój związany z problemami otyłości oraz zaburzeń żywieniowych.

4. Uwagi szczegółowe

a) Wysokiej jakości treści internetowe a szkoła i umiejętności

4.1 Komitet zgadza się ze stwierdzeniem, że w szkołach brakuje odpowiednich materiałów dydaktycznych online, i *nie sprzeciwia się* tworzeniu partnerstw publiczno-prywatnych przy udziale rodziców, nauczycieli oraz organizacji pozarządowych zaangażowanych w ochronę dzieci i promowanie ich praw pod warunkiem, że chroniona będzie wolność i niezależność organizacji pozarządowych i że nie będzie to okazją do reklamowania przedsiębiorstw.

4.1.1 Istotne jest, by jak najbardziej rozpowszechnić liczne eksperymenty przeprowadzane obecnie w wielu krajach, takie jak opracowywanie interaktywnych podręczników przy użyciu „metody wiki”⁽⁸⁾, tworzenie wirtualnych wspólnot szkolnych wymieniających się doświadczeniami, udostępnianie w internecie modułów samokształcenia na odległość.

4.1.2 Co się tyczy zaangażowania dzieci w opracowywanie wysokiej jakości nowych treści internetowych, Komitet ocenia pozytywnie wszelkie działania promujące kreatywność ludzi młodych, mając świadomość, że niektórym z nich zawdzięczamy największe innowacje ostatnich lat, od Google

i Facebooka po aplikacje Apple. Komitet wyraża niemniej zaniepokojenie mniej lub bardziej widoczną w różnych punktach strategii tendencją Komisji do przyjmowania w przeważającej mierze komercyjnego podejścia do wspieranych działań i, tym samym, wręcz do usuwania ochrony na drugi plan.

4.1.3 Dla sporządzenia treści edukacyjnych i jakościowych treści interaktywnych dla dzieci stosowne byłoby zachęcenie do udziału w tych działaniach grup ekspertów wysokiego szczebla (psychologów wieku rozwojowego, pedagogów itp.), którzy mogliby zaproponować najodpowiedniejsze materiały dla różnych grup wiekowych, doprowadzić do aktywacji procesów rozwojowych, przygotować krótkie publikacje zarówno dla nauczycieli, jak i rodziców, przyczynić się do sporządzenia klasyfikacji stron i gier wideo według wieku, a także współuczestniczyć w tworzeniu specjalnych portali i wysokiej jakości stymulujących treści internetowych.

4.1.4 Tworzenie tychże treści można wesprzeć za pomocą ułatwień przewidzianych przez UE oraz krajowych ulg podatkowych. Pożądane jest również opracowanie europejskiego programu na rzecz wysokiej jakości treści i aplikacji, mogącego przyczynić się przede wszystkim do zakładania nowych przedsiębiorstw przez ludzi młodych, którzy – jak powszechnie wiadomo – odgrywają kluczową rolę w innowacji internetowej.

4.1.5 EKES korzysta z okazji, by zachęcić Komisję do poprawy przekazu adresowanego do dzieci na portalu „Europa”, zwłaszcza jeżeli chodzi o zagrożenia związane z internetem, poprzez dodanie treści opracowanych specjalnie dla nich.

b) Umiejętności cyfrowe dorosłych

4.2 W sytuacji, którą można określić jako przejściową, gdy obok siebie żyją przedstawiciele pokolenia cyfrowego i generacji, które tylko częściowo przeszły od biernego (TV, prasa, kino) do czynnego korzystania z mediów, choć odpowiadają za ochronę dzieci przed ewentualnymi szkodami, najlepszym wyjściem jest coraz bardziej dynamiczny rozwój umiejętności cyfrowych dorosłych, zwłaszcza tych, którzy zajmują się kształceniem dzieci, od szkół, poprzez rodzinę, po stowarzyszenia. Należy zapobiec ryzyku, by nasze dzieci stały się „ofiarami digitalizacji” pozbawionymi przewodnika, który mógłby je ukierunkować i pomóc im w dokonaniu świadomych wyborów.

4.2.1 Program Komisji mógłby być precyzyjniejszy w tej kwestii, podobnie jak w części odnoszącej się do internetu jako narzędzia uczenia się i rozwoju kreatywności. Oba aspekty należy ze sobą powiązać w celu wykształcenia w rodzicach pozytywnej postawy⁽⁹⁾.

c) Treści nielegalne i kłamliwe

4.3 Zapobieganie ryzyku i popularyzacja internetu jako narzędzia rozwoju dzieci to nieodłączne elementy tego samego procesu, którego celem jest obiektywna prewencja. Istotne jest

⁽⁸⁾ Chodzi o metody redagowania Wikipedii, która jest encyklopedią cyfrową dostępną bezpłatnie w internecie i wynikiem dobrowolnej współpracy tysięcy ekspertów.

⁽⁹⁾ Opinia EKES-u w sprawie poprawy kultury informatycznej, umiejętności informatycznych i e-integracji, Dz.U. C 318 z 29.10.2011, s. 9.

zapewnienie równowagi między naturalną ciekawością dzieci a barierą zakazów, które mogą opóźnić lub zakłócić drogę do dojrzałości i autonomii.

4.3.1 Zapobieganie cyberprzestępczości, takiej jak pornografia dziecięca i nagabywanie dla celów seksualnych, a także nękanie w internecie wymaga od dorosłych zdolności dostrzeżenia niepokojących sygnałów. Dlatego też konieczne wydaje się zaangażowanie ekspertów – psychologów wieku rozwojowego, neuropsychiatrów dziecięcych, pediatrów, terapeutów i lekarzy pierwszego kontaktu – do opracowywania kursów i materiałów adresowanych do rodziców oraz wychowawców.

4.3.2 Ponadto dobrze byłoby się zastanowić nad rozwiązaniem technicznym polegającym na tym, że do każdej przeglądarki wprowadza się łatwy do zrozumienia symbol graficzny, który zostałby odpowiednio rozpowszechniony i pełniłby funkcję „numeru alarmowego” służącego do przesyłania właściwym organom ścigania podejrzanego linka w czasie rzeczywistym.

4.3.3 Trzeba również rozwinąć działania zapobiegające niektórym istotnym aspektom nieuczciwego wykorzystania internetu, którego ofiarą padają przede wszystkim dzieci. Zwłaszcza jeżeli chodzi o treści internetowe, które można pobrać na telefony komórkowe i tablety, takie jak dzwonki i aplikacje, zaostriżyć należy przepisy wspólnotowe i przypomnieć o obowiązkach krajowym organom regulacyjnym.

Komitet popiera zaangażowanie Komisji (pkt 2.3.4), której „Celem jest dopilnowanie, aby normy obowiązujące w odniesieniu do reklam na stronach internetowych dla dzieci umożliwiały poziom ochrony porównywalny do poziomu ochrony w usługach audiowizualnych”.

4.3.4 Szczególną uwagę należy zwrócić na koszt oprogramowania służącego zapobieganiu zagrożeniom pojawiającym się w sieci i ochronie bezpieczeństwa cybernetycznego (filtry, programy antywirusowe, kontrola rodzicielska itp.). Nie można dopuścić do tego, by powstała przepaść w poziomie zapobiegania ryzyku, gdy ze względu na wysokie koszty

oprogramowania mniej zamożne dzieci, rodziny i szkoły byłyby bardziej narażone na niebezpieczeństwa.

4.4 Niemniej zanim podjęte zostaną działania represyjne, niezbędne i kluczowe jest nadal podejmowanie czynności zapobiegawczych polegających na edukacji szkolnej i wychowaniu w rodzinie. Należy rozwinąć kształcenie nauczycieli, uwzględniając w programach nauczania również znajomość internetu. Ponadto przydatne może się okazać również sporządzenie i rozpowszechnienie w szkołach swego rodzaju podręcznika dobrych manier w zakresie korzystania z telefonu komórkowego i serwisów społecznościowych, który zawierałby wspólne zasady dla dzieci, nauczycieli i rodzin.

d) Ochrona danych osobowych

4.5 Co się tyczy ochrony danych osobowych, Komitet wyraził już w ostatnich latach swe obawy i postulaty w wielu różnych opiniach. Uważa, że należy wymagać większej dyscypliny nie tylko od przedsiębiorstw z UE, lecz także od wszystkich innych podmiotów rynku europejskiego. Zwłaszcza, jeżeli chodzi o serwisy społecznościowe, nie wolno pozwalać na pozorne uproszczenia podmiotom typu Google czy Facebook, które w rzeczywistości zdają się swobodnie wykorzystywać dane osobowe z profili użytkowników w celach handlowych. W tym wypadku konieczna jest jeszcze większa ostrożność, gdyż chodzi o dzieci⁽¹⁰⁾.

e) Zdrowie a uzależnienia

4.6 Niestety brakuje w komunikacie jakiegokolwiek wzmianki o zagrożeniach dla zdrowia fizycznego i psychicznego dzieci, które dużo czasu spędzają, surfując po internecie lub grając przy pomocy różnych urządzeń informatycznych, a także o jakichkolwiek środkach zapobiegających: wadom układu mięśniowo-szkieletowego i wadom postawy, uszkodzeniom wzroku, otyłości, uzależnieniu psychicznemu⁽¹¹⁾, tendencji do izolowania się i do ucieczki od rzeczywistości.

W tym względzie pożądane byłoby uzupełnienie działań lub sporządzenie osobnego dokumentu i stałe monitorowanie. Europejskie dane statystyczne są przestarzałe, podczas gdy zjawisko to stale i szybko się nasila.

Bruksela, 18 września 2012 r.

Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego
Staffan NILSSON

⁽¹⁰⁾ Opinia EKES-u w sprawie ogólnego rozporządzenia o ochronie danych, Dz.U. C 229 z 31.7.2012, s. 90, nieopublikowana jeszcze w Dz.U. opinia EKES-u w sprawie odpowiedzialnego korzystania z sieci społecznościowych.

⁽¹¹⁾ Badania na temat uzależnienia od internetu zostały po raz pierwszy sporządzone w 1995 r., kiedy dr Kimberly Young założyła w USA pierwszy ośrodek leczenia uzależnienia od internetu (<http://www.netaddiction.com/>). Istotne badania przeprowadzono w ostatnich latach w Niemczech, Włoszech i Republice Czeskiej.